

Вих. 08/1-224 від 23.12.15Національна комісія з цінних паперів
та фондового ринку

01010, м. Київ, вул. Московська, буд. 8, корп. 30

Запит щодо застосування норм діючого законодавства

Асоціація "Українські фондові торговці" (далі – Асоціація), як саморегулювальна організація професійних учасників фондового ринку, що здійснюють депозитарну діяльність та діяльність з торгівлі цінними паперами, засвідчує Вам свою повагу та звертається з приводу наступного.

11.12.2015 року відбулось засідання Комітету з торгової діяльності Асоціації, на якому були обговорені питання від членів Асоціації щодо роз'яснення діючих норм законодавства стосовно провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльності з торгівлі цінними паперами.

За результатами засідання Комітет з торгової діяльності рекомендував апарату Асоціації звернутись до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – Комісія) за роз'ясненням наступних питань:

1. Чи може професійний учасник фондового ринку – торговець цінними паперами (далі – ТЦП) (має ліцензію на провадження брокерської діяльності), вчиняти правочин, а саме, укласти договір міни, предметом якого з однієї сторони є простий іменний вексель, з іншої корпоративні права в Товаристві з обмеженою відповідальністю?

2. Яким чином інформація про такий правочин має відображатись у внутрішньому обліку ТЦП та надаватись у складі звітності адміністративних даних до Комісії?

Проаналізувавши діючу нормативну базу, Асоціація має зазначити наступне.

Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" (далі - Закон) передбачає, що ТЦП мають право провадити професійну діяльність з торгівлі цінними паперами, зокрема, брокерську діяльність (пункт 2 статті 17 Закону), на підставі відповідної ліцензії Комісії.

Професійна діяльність з торгівлі цінними паперами на фондовому ринку провадиться ТЦП, які створюються у формі господарського товариства та для яких операції з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами є виключним видом діяльності, крім випадків, передбачених цим Законом, а також банками.

Цінним папером є документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам.

Фінансові інструменти - цінні папери, строкові контракти (ф'ючерси), відсоткові строкові контракти (форварди), строкові контракти на обмін (на певну дату в майбутньому) у разі залежності ціни від відсоткової ставки, валютного курсу або фондового індексу (відсоткові, курсові чи індексні свопи), опціони, що дають право на купівлю або продаж будь-якого із зазначених фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати (курсіві та відсоткові опціони).

Брокерська діяльність - укладення ТЦП цивільно-правових договорів (зокрема на підставі договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів та інших фінансових

інструментів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи.

Відповідно до пункту 8. статті 17 Закону правочини щодо цінних паперів повинні вчинятися за участю або посередництвом ТЦП, крім випадків:

- розміщення емітентом власних цінних паперів;
- викупу та продажу емітентом власних цінних паперів;
- проведення розрахунків з використанням неемісійних цінних паперів;
- розміщення казначейських зобов'язань України;
- внесення цінних паперів до статутного (складеного) капіталу юридичних осіб;
- дарування цінних паперів;
- спадкування та правонаступництва цінних паперів;
- вчинення правочинів, пов'язаних з виконанням судових рішень;
- вчинення правочинів у процесі приватизації.

Отже, купівля/продаж/міна векселів повинна відбуватись за договорами/правочинами з обов'язковою участю ТЦП. В протилежному випадку такий правочин буде нікчемним.

Правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затверджені рішенням НКЦПФР від 12.12.2006 р. №1449 (далі – Правила ТЦП) встановлюють основні вимоги до діяльності торговці, правочинів та операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, передбаченими законодавством у діяльності ТЦП, а також основні обов'язки ТЦП.

Відповідно до підпункту "м)" пункту 16 розділі XIV Правил (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затверджених рішенням НКЦПФР від 12.12.2006 р. №1449 (далі – Правила ТЦП), ТЦП не мають права здійснювати види діяльності, які не передбачені законом.

Проте, Правила ТЦП не містять прямої заборони щодо вчинення ТЦП правочинів міни цінних паперів на інші види товарів/речей, в порядку передбаченому Цивільним кодексом України.

Стаття 715 Цивільного кодексу України передбачає, що за договором міни (бартеру) кожна із сторін зобов'язується передати другій стороні у власність один товар в обмін на інший товар. Кожна із сторін договору міни є продавцем того товару, який він передає в обмін, і покупцем товару, який він одержує взамін. Законом можуть бути передбачені особливості укладення та виконання договору міни.

У той же час, відсутність у законодавстві норм щодо подання звітності (подання адміністративних даних) ТЦП про укладені договори міни за участю ТЦП, предметом яких би були цінні папери та корпоративні права, унеможливує відображення такого правочину у внутрішньому обліку ТЦП.

Крім цього, відображення договору міни цінних паперів та інших фінансових інструментів у внутрішньому обліку ТЦП передбачає відображення окремо, як першої частини договору міни (купівлі), так і другої частини договору міни (продажу), а також закриття договору міни лише після виконання обох його частин.

З огляду на вищенаведене, Асоціація звертається до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для надання роз'яснення з питань, викладених у цьому запиті.

Письмову відповідь просимо надати на адресу Асоціації у найкоротший термін з метою доведення її до відома членів Асоціації.

Заздалегідь вдячні за відповідь та сподіваємось на плідну співпрацю у майбутньому.

З повагою,

Президент Асоціації

Є. Ревіло